

Spis treści

Od autora	11
-----------------	----

CZĘŚĆ I. Wprowadzenie

1. Internacjonalizacja procesu gospodarowania i ekonomia międzynarodowa	17
1.1. Powstanie i rozwój gospodarki światowej	17
1.2. Współczesny handel międzynarodowy	26
1.3. Znaczenie handlu międzynarodowego dla poszczególnych krajów	31
1.4. Ekonomiczne konsekwencje istnienia granic politycznych między krajami.	35
1.5. Pojęcie i zakres ekonomii międzynarodowej	37
Pytania	40

CZĘŚĆ II. Teoria handlu międzynarodowego

2. Klasyczne teorie handlu międzynarodowego	48
2.1. Merkantyizm	48
2.2. Teoria przewagi absolutnej	49
2.3. Teoria przewagi komparatywnej	52
2.4. Teoria kosztów absolutnych i kosztów względnych w ujęciu geometrycznym	54
2.5. Rozwinięcie teorii przewagi komparatywnej	61
2.5.1. Teoria Ricarda w ujęciu pieniężnym	61
2.5.2. Teoria przewagi komparatywnej w warunkach większej liczby towarów	63
2.5.3. Model Dornbuscha–Fischera–Samuelsona	64
2.5.4. Weryfikacja teorii przewagi komparatywnej	67
Pytania	69
3. Neoklasyczna teoria handlu międzynarodowego	71
3.1. Narzędzia badawcze	71
3.2. Korzyści z handlu międzynarodowego	74
3.3. Podział korzyści z wymiany międzynarodowej	79
3.4. Krzywa popytu wzajemnego	82
3.5. <i>Terms of trade</i>	86
Pytania	90

4. Wyposażenie w czynniki produkcji jako podstawa handlu międzynarodowego	92
4.1. Twierdzenie Heckschera–Ohlina	92
4.2. Wyrównywanie się cen czynników produkcji	98
4.3. Efekt Stolpera–Samuelsona	101
4.4. Empiryczna weryfikacja twierdzenia Heckschera–Ohlina	102
Pytania	106
5. Alternatywne teorie handlu międzynarodowego	109
5.1. Korzyści skali produkcji a handel międzynarodowy	109
5.2. Handel wewnątrzgałęziowy	113
5.3. Koncepcje opóźnienia naśladowczego i cyklu życia produktu a handel międzynarodowy	118
5.4. Koncepcja nakładającego się popytu	121
5.5. Konkurencja monopolistyczna a handel międzynarodowy	122
5.6. Model grawitacji	126
Pytania	128
6. Wzrost gospodarczy a handel międzynarodowy	131
6.1. Skutki wzrostu gospodarczego dla handlu międzynarodowego	131
6.2. Wpływ wzrostu gospodarczego na <i>terms of trade</i> i dobrobyt kraju	136
6.3. Źródła wzrostu gospodarczego i ich wpływ na handel międzynarodowy	139
Pytania	145
7. Międzynarodowe przepływy czynników produkcji	148
7.1. Przyczyny międzynarodowych przepływów czynników produkcji	149
7.2. Międzynarodowe przepływy kapitału	151
7.3. Inwestycje portfelowe: chęć uniknięcia ryzyka jako motyw wywozu kapitału	153
7.4. Kredyty finansowe	154
7.5. Inwestycje bezpośrednie i produkcja międzynarodowa	158
7.5.1. Pojęcia wstępne	158
7.5.2. Inwestycje bezpośrednie w gospodarce światowej	158
7.5.3. Przedsiębiorstwo w gospodarce światowej: produkcja międzynarodowa	164
7.5.3.1. Handel międzynarodowy w działalności przedsiębiorstwa	164
7.5.3.2. Internacjonalizacja przedsiębiorstw i jej motywy	165
7.5.3.3. Globalne łańcuchy wartości a mierzenie wielkości eksportu dóbr i usług	174
7.5.3.4. Internalizacja przedsiębiorstwa jako obszar badań teoretycznych – „nowa” nowa teoria handlu międzynarodowego	177
7.5.4. Wpływ inwestycji bezpośrednich na gospodarkę kraju wywożącego i przywożącego kapitał	178
7.6. Międzynarodowe przepływy siły roboczej	182
7.6.1. Przyczyny międzynarodowych przepływów siły roboczej	182
7.6.2. Główne kierunki migracji	184
7.6.3. Ekonomiczne skutki migracji siły roboczej	188
Pytania	191

Część III. Polityka handlowa

8. Cło	196
8.1. Pojęcie i rodzaje cła	196
8.2. Mechanizm działania cła	199
8.3. Ekonomiczne skutki cła	200
8.3.1. Model małego kraju	200
8.3.2. Model dużego kraju	205
8.4. Stopień protekcji celnej	209
Pytania	217
9. Bariery pozataryfowe	219
9.1. Mechanizm ograniczeń ilościowych i ich skutki	220
9.2. Dobrowolne ograniczenie eksportu i jego mechanizmy	223
9.3. Inne bariery pozataryfowe	227
9.4. Mechanizmy subsydiów produkcji krajowej i subsydiów eksportowych oraz ich skutki	232
9.5. Dumping	239
Pytania	244
10. Wolny handel a protekcjonizm	246
10.1. Tradycyjne argumenty na rzecz protekcjonizmu	247
10.1.1. Argumenty niesłuszne	247
10.1.2. Argumenty słuszne w określonych warunkach	249
10.2. Współczesne argumenty na rzecz protekcjonizmu	255
10.2.1. Strategiczna polityka handlowa	256
10.2.2. Polityka przemysłowa	260
10.3. Ograniczenia handlowe jako środek do osiągnięcia celów politycznych – sankcje ekonomiczne	262
10.4. Ograniczenia handlowe a polityka ochrony środowiska	265
10.4.1. Wpływ handlu międzynarodowego na zagrożenie środowiska	265
10.4.2. Polityka ekologiczna jako czynnik wpływający na swobodę handlu i konkurencyjność eksportu	267
10.4.2.1. Narodowa polityka ekologiczna	267
10.4.2.2. Międzynarodowe porozumienia w dziedzinie ochrony środowiska jako czynnik utrudniający handel międzynarodowy	269
10.4.3. Perspektywy współzależności handlu międzynarodowego i ochrony środowiska	271
Pytania	272
11. Międzynarodowa polityka handlowa	275
11.1. Kartele międzynarodowe	275
11.2. Integracja ekonomiczna	280
11.2.1. Pojęcie i mechanizm integracji ekonomicznej	280
11.2.2. Mechanizm powstawania korzyści i strat w ugrupowaniu integracyjnym	286

11.2.3. Długookresowe efekty unii celnej	291
11.2.4. Korzyści z unii celnej a korzyści z wolnego handlu	292
11.3. Ogólnosiwiatowa współpraca w dziedzinie liberalizacji obrotów handlowych	295
Pytania	301

CZĘŚĆ IV. Międzynarodowe stosunki finansowe

12. Bilans płatniczy	308
12.1. Definicja	308
12.2. Zasada podwójnego zapisu	309
12.3. Struktura bilansu płatniczego	309
12.4. Równowaga bilansu płatniczego	312
12.5. Bilans płatniczy jako narzędzie analizy ekonomicznej	312
Pytania	315
13. Kurs walutowy i rynek walutowy	317
13.1. Pojęcie kursu walutowego	317
13.2. Rynek walutowy	318
13.2.1. Pojęcie i mechanizm	318
13.2.2. Rodzaje transakcji na międzynarodowym rynku walutowym	323
13.2.2.1. Transakcje bieżące i transakcje terminowe	323
13.2.2.2. Arbitraż procentowy	325
13.2.2.3. Transakcje spekulacyjne	328
Pytania	330
14. Ustalanie poziomu kursu walutowego	332
14.1. Czynniki określające poziom kursu walutowego	332
14.2. Zmiany produktu krajowego brutto a kurs walutowy	334
14.3. Zmiany realnych stóp procentowych a kurs walutowy	337
14.4. Zmiany różnic w cenach a kurs walutowy	338
14.5. Parytet siły nabywczej	339
14.6. Pozostałe czynniki określające poziom kursu walutowego	344
Pytania	346
15. Automatyczny mechanizm dostosowawczy	349
15.1. Cenowy mechanizm dostosowawczy	350
15.1.1. Cenowy mechanizm dostosowawczy w warunkach kursów stałych	350
15.1.2. Cenowy mechanizm dostosowawczy w warunkach kursów płynnych	352
15.2. Dochodowy mechanizm dostosowawczy	358
15.2.1. Teoretyczne podstawy dochodowego mechanizmu dostosowawczego	358
15.2.2. Mechanizm mnożnikowy w gospodarce zamkniętej	362
15.2.3. Równowaga w gospodarce otwartej	364
15.2.4. Międzynarodowe konsekwencje działania mechanizmu dochodowego ...	369
15.3. Monetarny mechanizm dostosowawczy	372
Pytania	375

16. Polityka dostosowawcza	378
16.1. Przyczyny i cele polityki dostosowawczej	378
16.2. Narzędzia polityki dostosowawczej	381
16.2.1. Polityka zmiany wydatków	382
16.2.2. Polityka przesuwania wydatków	384
16.2.2.1. Polityka kursowa	384
16.2.2.2. Polityka wybiórczego przesuwania wydatków	385
16.3. Ograniczenia polityki dostosowawczej	389
16.3.1. Podejście absorpcyjne	390
16.3.2. Polityka zmiany wydatków i polityka przesuwania wydatków a równowaga zewnętrzna i wewnętrzna	392
Pytania	395
17. Międzynarodowy system walutowy	397
17.1. Pojęcie i przesłanki istnienia międzynarodowego systemu walutowego	397
17.2. Międzynarodowy system walutowy przed II wojną światową	398
17.3. System walutowy z Bretton Woods	401
17.3.1. Warunki powstania	401
17.3.2. Międzynarodowy Fundusz Walutowy	402
17.3.3. Ocena działania międzynarodowego systemu walutowego z Bretton Woods	405
17.4. Współczesny międzynarodowy system walutowy	407
17.4.1. Powstanie współczesnego międzynarodowego systemu walutowego	407
17.4.2. Funkcjonowanie współczesnego systemu walutowego	409
17.4.3. Współpraca walutowa w Europie Zachodniej	416
Pytania	423
CZĘŚĆ V. Ekonomia międzynarodowa wobec problemów globalnych	
18. Handel międzynarodowy a rozwój gospodarczy krajów rozwijających się	431
18.1. Charakterystyka krajów rozwijających się	431
18.2. Teoria handlu międzynarodowego a rozwój gospodarczy krajów rozwijających się	433
18.3. Polityka handlowa krajów rozwijających się zmierzająca do zwiększenia korzyści z handlu międzynarodowego	436
18.3.1. Próby stabilizacji cen eksportowanych surowców – międzynarodowe porozumienia towarowe	436
18.3.2. Zmiana struktury produkcji – strategia antyimportowa i proeksportowa	440
18.3.3. Próby instytucjonalnej zmiany miejsca krajów rozwijających się w handlu międzynarodowym – UNCTAD, Nowy Ład Ekonomiczny, Milenijne Cele Rozwoju i Cele Zrównoważonego Rozwoju	446
Pytania	452
19. Kryzysy finansowe	454
19.1. Kryzys zadłużeniowy lat 80. XX w.	454
19.2. Współczesne kryzysy finansowe	458

19.2.1. Nowe tendencje w przepływie kapitału do krajów rozwijających się w latach 90. XX w.	458
19.2.2. Pojęcie kryzysu finansowego	460
19.2.3. Koncepcje teoretyczne wyjaśniające kryzysy walutowe	466
19.2.4. Skutki kryzysów walutowych	474
19.2.5. Kryzys finansowy 2007–2008	476
Pytania	480
20. Wyzwania globalizacji	484
20.1. Korzyści i zagrożenia globalizacji	485
20.2. Przebudowa międzynarodowego ładu gospodarczego	492
Pytania	498
Odpowiedzi	500
Bibliografia	504
Indeks rzeczowy	518